अट् 1 U. To go.

अटिल्ला N. of a Prākrit metre.

अड् 1 P. To try, exert, attempt. 5 P. To pervade, attain (Ved.).

अडागमः (अट्+आगम) the augment a (अ) prefixed to a verb to indicate past tense (वार्तिक 1. 30. 60. 4).

अडुकः A deer; (Nigh.)

अड्ड् 1 P. 1 To join. -2 To attack. -3 To argue, infer, discern, meditate.

अड्डनम् [करणे ल्युट्] A shield. See अट्टनम्.

अड्डुचलः A part of the plough.

अण् 1 P. To sound. -2 (4 A) To breathe, live (for अन्).

अण (न) क *a.* [अणति यथेच्छं नदति, अण्-अच् कुत्सायां कन् च] Very small, contemptible, mean, insignificant, wretched; पापाणके कुत्सितैः P. II. 1. 54; oft. in comp. in the sense of deterioration or contempt; °कुलालः Sk. a contemptible potter. cf. also मृतेऽपि त्वयि जीवन्त्या किं मयाणकभार्यया Bk. 14. 58. -कः A kind of bird.

अणव्यम् [अणोः सूक्ष्मशस्यचीनादिकस्य भवनं क्षेत्रम्; अणु-यत्] A field of aṇu, see below.

अणिः *m.* -**णी** [अणति शब्दायते अण्-इन्] 1 The point of a needle. -2 A linchpin, the pin or bolt at the end of a pole of carriage. अणीकृत्वैलपत्रं च Mb 7. 202. 73. -3 A limit. -4 The corner of a house (used for killing animals &c.). -**Comp.** -**माण्डव्यः** [अण्या चिह्नितो माण्डव्यः] N. of a sage said to have been impaled on an अणी or linchpin. स तथान्तर्गतेनैव शूलेन व्यचरन् मुनिः। ···अणीमाण्डव्य इति च ततो लोकेषु गीयते॥ Mb. 1. 108. 7-8.

अणु *a.* (णु-ण्वी *f.*) [अण्-उन्] Minute, small, little, atomic (opp. स्थूल, महत्); अणोरणीयान् Bg. 8. 9; सर्वोऽप्ययं नन्वणुः Bh. 3. 26. insignificantly small; अण्वपि भयम् Ms. 6. 40; अण्वपि याच्यमानः Pt. 4. 26 asked but an atom, a very small quantity, न कन्यायाः पिता विद्वान् गृह्णीयात् शुल्कमण्वपि Ms. 3. 51. -**णुः** 1 An atom, a very small particle (an exceedingly small measure); the mote in a sunbeam, the smallest perceptible quantity; अस्थूलमनण्वह्रस्वमदीर्घं ब्रह्म; अणुं पर्वतीकृ Bh. 2. 78. to magnify; cf. also 'To make mountains of molehills.' -2 An atom of time (व्यञ्जनमर्धमात्रा तदर्धम् अणु); it is said to be 54,675,000 th part of a Muhūrta (48 minutes). -3 N. of Śiva. -4 N. of very small grain such as सर्षप, चीनक &c., अनणुषु दशमांशोऽणुष्वथैकादशांशः Līlā. -**णु** *n.* the fourth part of a Mātrā. -**Comp.** -**अन्तः** [अणुः अन्तो यस्य] a hair-splitting question; (अण्वन्तः सूक्ष्मान्तः सुक्ष्मवस्तुनिर्णयान्तः प्रश्नः Śaṅkara). किमर्थमचारीः पशूनिच्छन्नण्वन्तानिति Br. up. 4. 1. 1. -**तैलम्** N. of a medicinal oil. -**भा** [अण्वी सूक्ष्मा भा प्रभा यस्याः सा] lightning. -**मात्र** *a.* [अणुः परिमाणं यस्य अणु-मात्रच्] of the size of an atom. -**रेणुः** [कर्म.] atomic dust. -**रेवती** [अणुः सूक्ष्मा रेवतीतारेव] N. of a plant (दन्तीवृक्ष) Croton Polyandrum. -**वादः** the doctrine of atoms, atomic theory, the theory that all material substances are primarily atoms and secondarily aggregates, and that all atoms are eternal. -**वीक्षणम्** [ष. त.] 1. minute observation, observation of very minute parts. -2 [अणुः सूक्ष्मो वीक्ष्यते अनेन करणे ल्युट्] an instrument, like the microscope, enabling one to discern the smallest objects. -**व्रतानि** N. of the twelve smaller vows of laymen adhering to the Jain faith. -**व्रीहिः** [कर्म.] a fine sort of grain, rice &c.

अणिमन् *m.* [अणु-इमनिच्], **अणुता -त्वम्** 1 Minuteness, smallness, thinness, leanness, fineness. -2 Atomic nature. -3 The superhuman power of becoming as small as an atom, one of the 8 powers or Siddhis of Śiva; (अणिमा लघिमा प्राप्तिः प्राकाम्यं महिमा तथा। ईशित्वं च वशित्वं च तथा कामावसायिता).

अणुक *a.* [स्वार्थे कन्] 1 Very small, atomic. -2 Subtle, too fine. -3 Acute. -**कः** A small kind of grain, See अणु.

अण्यम् A kind of head of an arrow; Dhanur.

अण्वम् Ved. A fine hole in the strainer for the Soma juice (?)

अण्वी Ved. A finger (?)

अणीयस् अणिष्ठ *a.* [अणु-ईयसुन्, इष्ठन्] Smaller, smallest, very small; अणोरणीयांसम् Bg. 8. 9 very small; अणीयसि कारणेऽनणीयानादरो दृश्यते Dk. 142

अणुभू 1 P. To become minute or atomic.

अण्ठ् 1 A. (also अठ्) अण्ठते अटते To go, move.

अण्ठित *p. p.* 1 Gone. -2 Rained.

अण्डः-ण्डम् [अमन्ति संप्रयोगं यान्ति अनेन; अम्-ड Uṇ. 1. 111] 1 The testicles. -2 The scrotum. -3 An egg; oft. used with reference to the world as having sprung from the primordial egg of Brahman; शब्दैरनेकैरशनिप्ररूढैर्भिन्दन्निवाणम् Rām. 5.54.33.ब्रह्माण्डच्छत्रदण्डः Dk.1.-4 The musk bag. -5 semen virile. -6 N. of Śiva. -**Comp.** -**आकर्षणम्** castration. -**आकार, -आकृति** *a.* [बहु.] egg-shaped, oval, elliptical. (-**रः-तिः**) an ellipse. -**कटाहः, -हम्** [अण्डं ब्रह्माण्डं कटाहमिव] the shell of the ब्रह्माण्ड or mundane egg. -**कोटरपुष्पी** [अण्डमिव कोटरे मध्ये पुष्पं यस्याः] N. of a plant अजान्त्री or नीलबुह्ना. -**कोशः-षः,-षकः** [ष. त.] the scrotum. -**ज** *a.* [अण्डात् जायते; जन्-ड] born from an egg. रोमजं वालजं चर्म व्याघ्रजं चाण्डजं बहु Rām. 6. 75. 12. (-**जः**) 1 a bird, oviparous being; मूकाण्डजम् (काननम्) Ku. 3. 42. -2 a fish. -3 a snake. -4 a lizard. -5 Brahmā. (-**जा**) musk. -**धरः** [ष. त.] N. of Śiva. -**वर्धनम्,-वृद्धिः** *f.* swelling of the scrotum, hydrocele. -**सू** *a* oviparous.

अण्डकः [अण्ड, स्वार्थे कन्] 1 The scrotum. -**कम्** [अल्पार्थे कन्] A small egg; जगदण्डकैकतरखण्डमिव Śi. 9. 9. -2 A cupola; शोभनैः पत्रवल्लिभिरण्डकैश्च विभूषितः Matsya. P. 269. 20.